

Miljøhensyn i skogbruket

Skogkonferanse i Naturvernforbundet 31.1.26

«Sannheten» om skogbruket
Nye utfordringer
PEFC (og FSC) feiler på erosjon
Farene ved «gjørmeskogbruket»
Alvorlige miljøraker i skogbruket i Trøndelag 2020-25
Misforståelser som kan oppklares
Noe positivt
Naturskog til besvær
Lowerket

*Fylkesskogmester Trond Rian
Landbruksavdelingen*

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staathealtoje

Jan 2026

Skogbruket i Trøndelag utøves av 3 hovedaktører som er sertifiserte i PEFC og FSC:

ALLSKOG
EID AV SKOGEIERE

NORTØMMER AS

SB SKOG

Gårdskogeiere som planlegger og står for skogsdrifta selv utgjør kun ca 5 %

Kampen om «sannheten»

Oslo 01.02. 2024

Til: Klima- og miljødepartementet (postmottak@kld.dep.no)

Kopi: Miljødirektoratet (post@miljodir.no)
Landbruksdirektoratet (postmottak@landbruksdirektoratet.no)

Kunnskapsgrunnlag om økologisk tilstand i norsk skog og utredning av tiltak

–oppdrag til Miljødirektoratet, Landbruksdirektoratet og flere etater

Innspill til rapporten «Kunnskapsgrunnlag om økologisk tilstand i norsk skog og utredning av tiltak».

Vi viser til Klima- og miljødepartementets invitasjon av 29.11.2023 om å gi innspill på rapporten «Kunnskapsgrunnlag om økologisk tilstand i norsk skog og utredning av tiltak», med innspilsfrist 01.02. 2024. Det er en omfattende rapport med både en økologisk beskrivelse (Del 1) og relevante tiltak og virkemidler (Del 2).

Hull og mangler som må tettes raskt:

Det er en del bra beskrivelser og tiltak i rapporten. Samtidig skjemmes den også av åpenbare mangler samt en rekke større og mindre svakheter. Tekst og innhold preges av at det er tatt et grep om å la Landbruksdirektoratet skrive om tiltak innen «skogbruk» og Miljødirektoratet om tiltak innen «miljø- og arealforvaltning». Dette har åpenbart ikke fungert optimalt, ettersom svært mange gode tiltak innen skogbruk som kom inn gjennom innspilsrunden og har god faglig forankring, som bl.a. nevnt nedenfor, er svakt håndtert og delvis ikke en gang nevnt i menyen.

«Delvis gis det inntrykk av at så lenge det er en svakt oppegående trend på noen veldig overordna parametre, så kan alt fortsette som før i skogbruket.»

Mer :
Død ved
ROS arter
Gammelskog

NB Rapporten bruker store arealer (bonitet 6 mv) der det **ikke** drives skogbruk. Det blåser opp død ved og gammelskogandel i rapporten....

«Skogløftet»

Skal bygge tillit og forståelse for skogbruket

Medietrykket har vært tøft for skogbruksnæringen de siste par årene. I fjor fikk Norskog og Norges Skogeierforbund 17,5 millioner av skogtiltaksfondet for å arbeide med omdømme og rammevilkår for næringen. I den forbindelsen ble Anne Gjerlaugsen Delphin ansatt i Norskog.

TEKST: LINE VENN ILLUSTRASJON: KRIST HORNHJELLE

Utgangspunktet for prosjektet er at skogbruksnæringen har opplevd å tape terreng i folks oppfatning de siste årene. NRK har blant annet publisert flere artikler med negativ vinkling på skogbruket. I fjor ble også TV-programmet Oppsynsmannen sendt, hvor arealbruk

Jeg liker ikke så godt uttrykket omdømmebygging. Kall det heller å bygge tillit.

og nedbygging av natur sto på agendaen. Skogbruk og hogst ble da satt i sammenheng med varig endring av naturen til annen bruk. Dette var bakgrunnen for den storstilte satsingen fra Skogeierforbundet og Norskog.

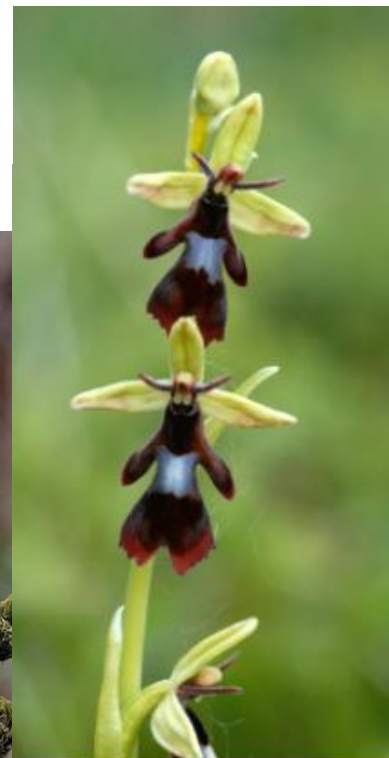
Begge organisasjonene ansatte prosjektansvarlige – Gjyri Helén Werp i NSF og Anne Delphin i Norskog. En analyse av hvordan skogbrukets omdømme har utviklet seg, viste i tall at holdningene til skogbruket har blitt mer negative. Den første arbeidspakken i prosjektet handler derfor om mediehandling og kommunikasjon, men også om å formidle kunnskap. Og der Skogeierforbundet gjør mye av kommunikasjonsjobben, arbeider Norskog og Delphin mye med å samle og tilgjengeliggjøre all den positive kunnskapen som finnes om skogen.

– Ja, vi har hatt et omdømmetap når det gjelder hensyn til miljø. Samtidig vet vi at den økologiske tilstanden i skogen har blitt betydelig bedre. I 2023 sammenstilte Landbruksdirektoratet og Miljødirektoratet all tilgjengelig kunnskap om dette, og resultatene viser at det er god framgang på mange parametere. Naturmeldingen som er lagt fram nylig, understøtter dette. Så det er egentlig et gap mellom den oppfatningen folk ➔

Omverdenen (NRK inkludert) har misforstått skogbruket og trenger opplæring.....

Gårdagens utfordringer i skogbruket - er stort sett «fikset» og systemene er bedre

PEFC konkret

Men nytt klima gir nye miljøutfordringer, og PEFC / FSC er uforpliktende der

Kortere vintersesong, lite tele, villere og våtere

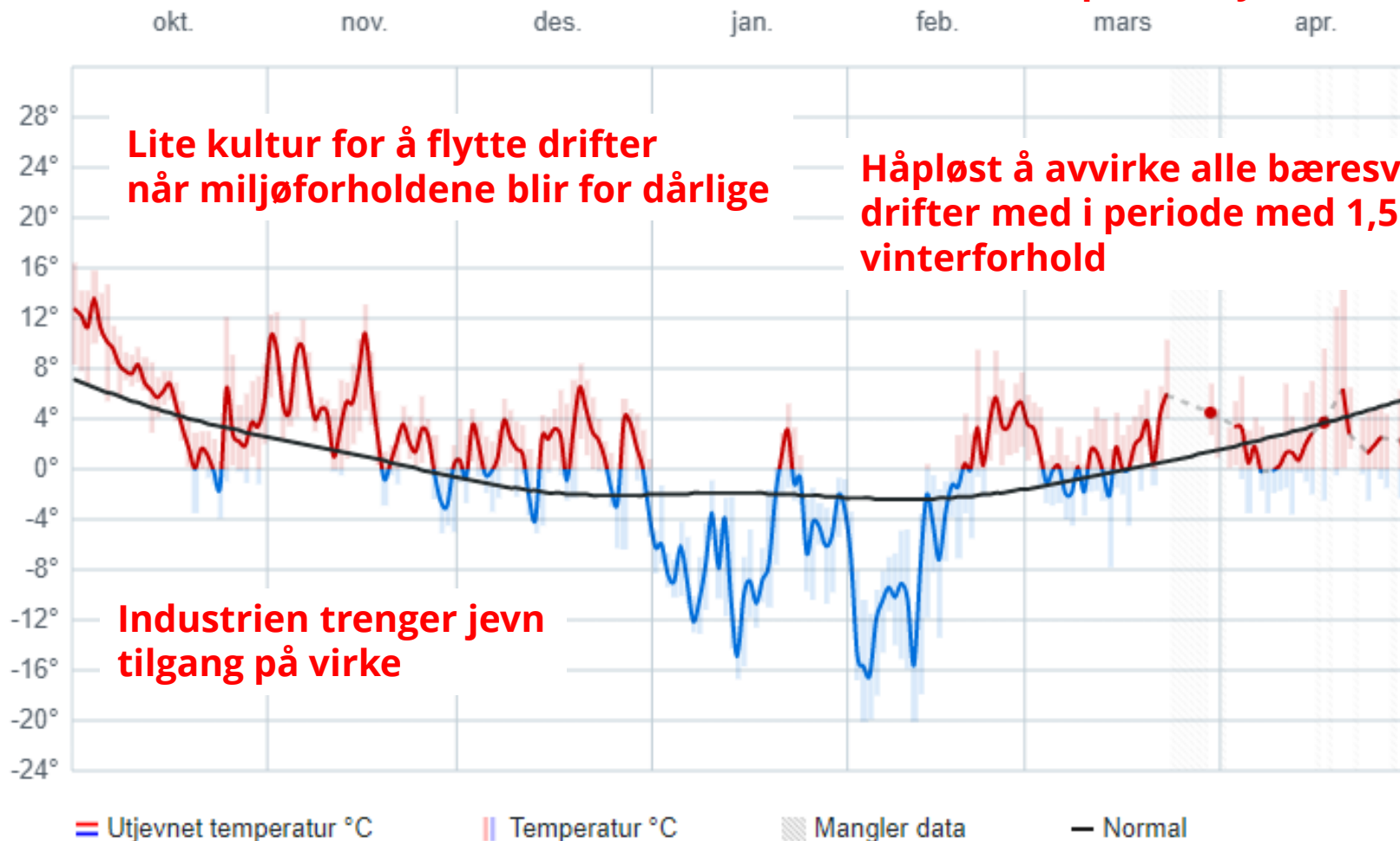

Sverresborg målestasjon ved Trondheim, ca 156 m.o.h.

Temperatur

Oktober 2020–oktober 2021

**Utstyr og metoder i skogbruket
Lite tilpasset nytt klima**

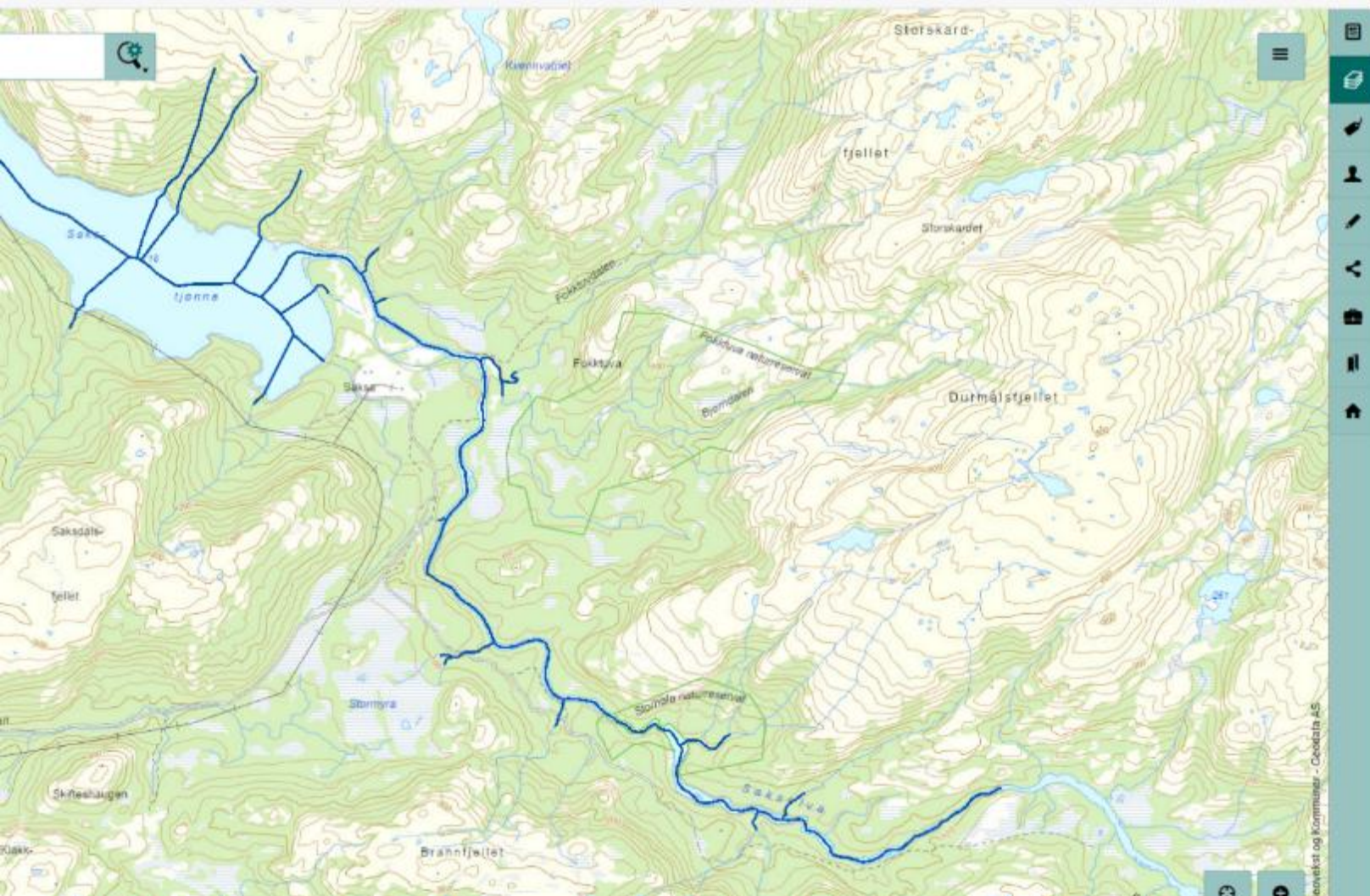
Viktig vassdragsarter med «hotspot» i Trøndelag

Elvemusling – Norsk særansvar. Trøndelag har trolig den viktigste bestanden i Europa

Laks og sjørret vassdrag i Trøndelag

Anadrome strekninger - linjer

[Tilbake](#)

Datasettet viser samlet utbredelse av anadrome laksefisk (laks, sjørøtt og sjørøye) i vassdrag som disse. Datasettet har både flate- og linjegeometrier. Datasettet er sammensatt med utgangspunkt i bestemmelse av de tre aktuelle artene (laks, sjørøtt og sjørøye) i vassdragene. Datasettet skal brukes til vannforvaltningen er linjelagert produsert i NVEs elvenettverk i målestokk 1:50000. I datasettet er anadrome strekningene se forskjellige uttrykk, det er tale om sideelver/sidebekker. Noen strekninger vil heller ikke vises i linjelagert laksefisk (laks, sjørøtt og sjørøye) finnes i landet. Vassdragene i dette datasettet er anadrome laksefisk. Datasettet omfatter hele landet og innsjøer så langt opp som anadrome laksefisk forekommer. Forvaltningen av anadrome laksefisk i vassdrag som ikke er del av datasettet, kan vedta at et vassdrag fører anadrome laksefisk, jf. lakse- og innløpsledet, bokstav e. Alle nasjonale laksefisker er fullstendig dekket i datasettet. Oppdateringer av datasettet vil bli gjort i datasettet.

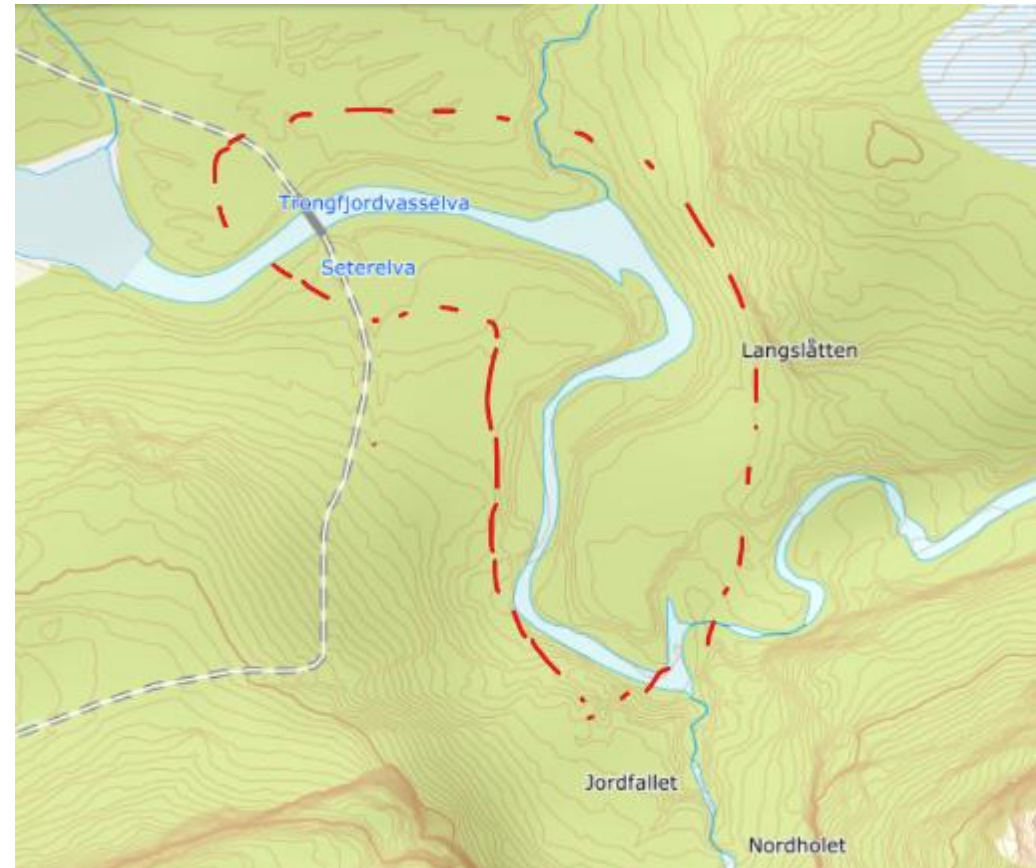
Metadata

Deining: Hele landet

Opphavsmann: Miljødirektoratet

Format: wms

Sakselva i Namsos – eksempel på en *dokumentert* miljøverdi

Trongfjordvasselve – ikke dokumentert
anadromt vassdrag i samme kommune,
men svært trolig sjørret vassdrag
Viktig med gode nok registreringer !

PEFC er konkret på mange områder, men *ikke* på erosjon

BÆREKRAFTIG SKOGBRUK

PEFC Skogsertifisering :«I områder med mye mark med dårlig bæreevne og hvor faren for terrengskader er stor ved drift i sommerhalvåret, skal utdrift av tømmer **fortrinnsvis** skje på frossen eller godt snødekt mark»

Følgende krav skal ivareta hensynet til vannressursene:

- Ved planlegging i skogbruket skal det **legges vekt på** å ivareta hensyn til vannressursene, gytebekker for **anadrom laksefisk og vassdrag med elvemusling**, jf. kravpkt 3 «Planlegging i skogbruket».
- Det skal **legges vekt på** å unngå forurensing av vann og vassdrag, jfr. kravpunkt 12 «Avfall og forurensning».

● Bekymringsmelding etter skogsdrift

- Det ser ganske stygt ut

Det er tillatt å drive skogsdrift hele året - ikke bare på vinter når det er frost i bakken.
Foto: Naturvernforbundet

- Skadene du ikke ser er enda verre enn de synlige skadene, sier Kjetil Kroksæter i Naturvernforbundet i Orklaregionen. Entreprenøren bak hogsten mener klimagangen bør komme på befaring etter at oppryddingsarbeidet er unnagjort.

ORKLAND ØVIND BROSTRØM

Bilderne av «skadene» etter hogstmaskina ble tatt torsdag 9. september i Etnedal i nærheten av Solberg i Orkland kommune. Det var en jeger som først reagerte på det han mente var bering i naturen. Han levaste deretter en bekymringsmelding til Naturvernforbundet.

Revisittgjøring

- Hvem har ansvar for det dere mener er uansvarlige ødelagelser?

- Det vet jeg ikke. Og det er ikke noe poeng for oss å angripe grunneieren eller entreprenøren, heller. Vi ønsker først og fremst en revisittgjøring omkring problemet - skape en forståelse over hva dette medfører, sier styreleder i Naturvernforbundet i vår region.

Grunneier i Orkland, Håkon, forteller på generell grunnlag at det er tillatt å drive skogsdrift hele året - ikke bare på vinter når det er frost i bakken.

- Men når drifta er ferdig, skal entreprenøren rydde opp etter seg. Da skal skadene i terrenget reparerer med et grøntmaskin. Det skal gøres opp slikkkelig. Og ryddejobben er med i prisen, det som skogstieren har fått, sier han.

- Kan se helt jævlig ut

- Så man må regne med at det ser like ut under selve arbeidet, spesielt når det ikke er trefelt i bakken?

- Ja, det kan se helt jævlig ut mens arbeidet pågår. Men arbeidet er ikke ferdig før det er ryddet opp i terrenget etterpå, gjenstår Bergen, som er leder for cirka 111 skogstiere i området.

Entreprenøren Petter Ingdahl i Trønderyng står bak denne hogsten, på oppdrag fra tre grun-

Tredje våteste oktober på 120 år

- Hva med myrdraget dere ifølge Naturvernforbundet har «åpnet»?

- Det er den eneste muligheten vi kunne kjørt i dette området, så vi ville ha kjørt der uansett, sier han og påpeker at ingen lover tilsier at man ikke kan kjøre over ei myr, men man skal gjøre så mye som mulig for å skade så lite som mulig.

«Gjørmeskogbruk» kan gi:

- Skade på biologisk mangfold
- Økt utslipp av metan og lystgass i vannmettet anaerob jord (Korkiakoski et al. 2019).
- Økt utslipp av Metylkvikksølv
- Økt fare for ras pga erosjon mv

Midlertidig stygt og dels uframkommelig, men trolig det minste problemet....

«Gjormeskogbruk» og metylkvikksølv (MeHg)

- Forstyrrelse av skogsjord hvor kvikksølv er lagret fører til økt erosjon og avrenning
- Endret hydrologi i nedbørsfelt: mer snø og raskere snøsmelting fører til mer avrenning
- Høy grunnvannstand mer anaerobe forhold i skogsjord
- Jordfortetting gir mer anaerobe forhold i jorda
- Kjøreskader kan gi stående vann og avrenning etter kjørespor og mer avrenning av skogsjord
- Barmarksdrifter, og særlig i våte områder, vil gi mer mobilisering av kvikksølv og økt prod. av MeHg.
- Studie fra Sverige : anslo at 9-23% av kvikksølv i ferskvannsfisk kan tilskrives hogst.

forskning.no

Debatt Ung Podcast Jobb

Skogsdrift øker avrenningen av kvikksølv

Skogbunnen er forurensa med kvikksølv. Flatehogst gjør at giften renner ut i sjøene og gjør fisken uspiselig. - Et tankekors for norske skogsbruksinteresser og miljøforvaltning, skriver vannforskeren Eirik Fjeld i denne artikkelen.

Eirik Fjeld
FORSKER

forskning.no

Debatt Ung Podcast

Saken er produsert og finansiert av Norsk institutt for vannforskning (NIVA) - Les mer

Kvikksølv øker i ferskvannsfisk

Til tross for at kvikksølvutslippene i Europa er betydelig redusert, øker innholdet av kvikksølv i norsk ferskvannsfisk. Forskere leter etter årsakene.

Ann-Elisabeth Hammer
KOMMUNIKASJONSLEDER

Norsk institutt for vannforskning (NIVA)

Mottiltak:

- * *Forpliktende* regler som sikrer at skogsdrift i bæresvake/erosjonssvake/fuktige areal skjer på egnet tid
- * Urørte kantsoner mot vassdrag og myr vil kunne gi mindre mobilisering av kvikksølv

Indre Fosen sak 2020 - 2024

Case closed

Massiv erosjon i to elvemuslingsvassdrag.

Varslet av Fosen naturvernforening.

Statsforvalteren avslår tilskudds-søknader (170 000 kr). Skogsdrifta anmeldes av SF. I medhold av forurensingsloven pålegges Allskog miljøundersøkelser.

Tingretten

Politiet legger bort skogbruksloven pga svake straffehjemler. Tingretten kritiserer svakheter ved skogbruksloven i rettsdokumentet. Allskog entreprenør dømmes til 300 000 kr i bot etter NML.

Lagmannsretten

Frikjennelse av Allskog Entreprenør

Bekymringsmelding om Røssdalen fra Naturvernforbundet i Orkdalsregionen 2021

Påvist:

Stygge kjørespor ikke opprettet

Uheldig kantsone hogst

Mangel på livsløpstre

Hogd i 2 MiS figurer

Erosjon i vassdrag

Driftsveg bygget i strid med vilkår

- Men også påstander som ikke var korrekte

Case closed

Foreldet mhp straffbarhet

Midtre Gauldal sak 2023

Midtre Gauldal sak 2023

- Laksefisker ser at Sokna er brun. Melder til kommunen. Stammer fra Haukabekken, også anadrom.
- Skyldes skogsdrift i sidebekk til Haukabekken.
- Massiv erosjon under skogsdrifta. Drevet i bæresvak mark under svært våte forhold.
- Krysning av vassdrag ikke planlagt fornuftig. Utgraving av myr, kryssing av myr uten armering.
- Utløser flere ras med massutsklidning
- Driftsveg burde vært omsøkt
- Deler av kantsone hogd uten å søke
- SF ber politiet etterforske etter befaring (notat og bildemateriale sendes)
- Henlagt etter «bevisets stilling» i mars 2025 = ikke nok etterforsket pga ressursmangel hos politiet

Case closed

Selbusaken 2023

- Skogeier (ca 3000 dekar) vil ikke ha ny skogtakst med miljøreg.
- Hogger (selv) skog til tross for advarsler fra kommunen
- § 4 Forskrift om berekraftig skogbruk : «*Hogst kan normalt berre skje i område der det er gjennomført miljøregistreringar*»
- Statsforvalteren ber politiet etterforske
- Henlegges pga for uklar straffehjemmel i bærekraftforskriften. Politiet forklarer i et eget notat. SF påklager ikke.
- Rammes pr def ikke av PEFC heller om vedkommende driver selv til eget bruk eller leiesaging
- Uansett dårlig for evt nøkkelbiotoper som blir hogd...
- Uønsket sak også for skogbruksnæringen

Case closed

Selbu/Tydal/Stjørdal – lokal virkeskjøper & entreprenør med mange miljøavvik 2020-24

- Gjentakende miljøavvik, kantsoner, kjørespor mv knyttet til en entreprenør med avtale hos en virkeskjøper
- Useriøs etterregistrering av MiS og dels flytting av MiS figurer
- MiS etter-registreringer som mer enn ett år etter ikke er lagt inn i Kilden
- Kommunal skogforvaltning hadde over tid tatt opp tematikken.
- Konkurrentene (2) misfornøyd, konkurrenten får kontrakter pga lav miljøstandard/pris

Konstruktiv møte - Statsforvalter og ledelsen hos virkeskjøper:

- Entreprenør har fått kursing og tett oppfølging/internkontroll. Kontroller viser stor bedring.
- Nye rutiner lagt mhp etter registrering av MiS. Bruk av biolog, registreringstidspunkt, innsending til Nibio/ Kilden mv.

2025 Inderøy. Kjøring i vassdrag med elvemusling & anadrom fisk, dels snauhogst av kantsone, Brudd på vannressursloven (inkl vilkår i tillatelse) og NML

**Anmeldt av statsforvalteren i T
15.10.25 er under etterforskning**

Noen misforståelser kan oppklares ved dialog

Hule stubber betyr ikke nødvendigvis **døde** hule trær

Det finnes ikke fredede **treslag** i Norge

Fjellvåk: hekking/reir – finnes stort sett **ikke i databaser**

Hogst i vernskog og naturskog er **ikke ulovlig**, men vanlig næringsutøvelse

Noe positivt :

- Skogeieren i Selbu skaffet seg miljøregistrering på eiendommen mens saken lå hos Politiet
- Allskog arbeider med å introdusere lettere utstyr og mer varierte metoder som er mer skånsomt for terrenget
- Skogbrukets kursinstitutt arbeider med å utvikle ulike kurs for bedre drift på bæresvak mark <https://skogkurs.no/>
- RISK intereg skogprosjekt 2024 -27.

Fremme bærekraftig skogbruk mellom Sverige og Norge for å redusere risikoen for ras og skred pga klimaendringer. Formidle kunnskap, utvikle verktøy, identifisere og håndtere naturfarer, fremme samarbeid.

- Prosjekt Fortress (NGI , Nibio mfl) 2026 -29

Utvikle verktøy for skogforvaltning i vernskog mot naturfare

Hogst av naturskog = stavkirkebrenning ?

Flatehogst av naturskog er som å sette fyr på en stavkirke

Når en gammel naturskog hogges, mister vi noe som ikke kan erstattes. La oss verne den. Stortingsrep. Une Bastholm

Krever full stans i hogst av gamle naturskoger

Over hele landet blir gamle naturskoger hogd uten at naturverdiene er skikkelig registrert. Etter nye avsløringer fra NRK roper Naturvernforbundet varsko om ødeleggelser av unike gammelskoger.

Representantforslag om vern av naturskog og gammelskog

Dokument 8:63 S (2023-2024), Innst. 229 S (2023-2024)

Bredt forskeropprop for kartlegging av naturskog

Av Per Christian Langeest

Skogbruket
biologiske i

et
(ko)

Lansering av kart over naturskog 15.1.25

Direktoratene :

- Førsteversjon utviklet med knapp tidsramme og med betydelig forbedringspotensiale
- 3 innganger, alternative versjoner
- Bør ikke brukes alene som grunnlag for forvaltningsbeslutninger
- Har fått 2 nye år på å videreutvikle en løsning

Kommentar:

- Uegnet til annet enn nasjonal grovanalyse i dag. Kan *misbrukes*.
- Positivt at det arbeides videre med kvaliteten
- Trengs en avklaring på hva materialet skal brukes til og ikke. Vil *ikke* bli hensyntatt pr nå.

Hvordan så naturskogene ut før 1940?

Bildet er fra boka Skogrike
Namdal av Ola Hjulstad og viser
en av de store tømmerdriftene
som brødrene Risvik i Overhalla
hadde under årene 1911-1914.
Fotograf er ikke oppgitt.

Naturskogen i Trøndelag

(Basert på tall fra landskogtakseringen).

Ca 50 % av produktivt skogareal er ikke flatehogd etter 1940 (= Naturskog).

Tilsvarende om lag 5,5 mill dekar.

Ca 95 % av hogstmodent skogareal i Trøndelag er etablert før 1940 (= Naturskog)

Mye av dette vil aldri bli hogd pga utilgjengelighet/økonomi

Mesteparten av nytt skogvern vil som i dag - skje i naturskog

Verne 5,5 mill dekar i Trøndelag ? :

- Farvel til store deler av skogindustrien i fylket
- Tap i co2 opptak. Hogst må skje i stort sett for ung kulturskog (viktigste co2 fangeren)
- Finnes ikke penger til et slikt vern, vil koste fra 11 til 110 milliarder

- Fra 2005/2006 . «Før klimakrisen»
- Skogeier ansvarlig, men skogbruket drives profesjonelle aktører
- Villere, våtere klima og mindre tre øker faren for erosjon/ras
- Begrep som «klima» og «erosjon» finnes ikke i lovverket
- Inneholder ingen virkemidler mot avskoging
- Virkemidler mot hogst av for ung skog er overlatt til næringen
- Uegnede straffehjemler. Andre lover virker heller ikke på skogbruk ?
- Utover forvaltningsvedtak gjenstår bare avvikshåndtering i privat sertifisering (i en lukket prosess)
- Statsforvalter Frank Jensen har skrevet brev til LMD om behovet for revisjon. Ingen respons...

§§§ Lovnytt !

- Statsforvalteren (SF) har fått ansvar også for straffereaksjoner etter vannressursloven fra 1.1.26
- Nytt overtredelsesgebyr iht skoglov & bærekraftforskrift. Kan bli effektivt virkemiddel mot miljøavvik.
- Søknadsplikt for avskoging til innmarksbeite innføres trolig i år
- Det arbeides med å fjerne PEFC koblingen til skogbrukets bærekraftforskrift (§§ 4,5)
- Vernskog mot naturfare , arbeidet startes trolig regionalt i 2026-27.

Dessverre ingen signal om grunnleggende revisjon av skogbruksloven

Politiadvokaten om skogbruksloven: «I praksis gir dette straffebelagte handlingsnormer uten substansielt innhold»

A close-up photograph of a dense evergreen tree, likely a spruce or fir, showing numerous green needles and brownish branches. The text "Takk for meg!" is overlaid in the center in a bold, red, sans-serif font.

Takk for meg !